

DANS IS EEN STAAT VAN BEWUSTZIJN. DANIEL LINEHAN – LISTEN HERE: THIS CAVERN.

Can we reach a state in which “dancing” and “giving attention” mean the same thing?

Wat is dans en waar gaat dans eigenlijk over? Dat is kort samengevat de vraag waarrond Daniel Linehan sinds 2003 zijn choreografisch oeuvre bouwt. Toen hij zijn Brusselse organisatie de naam Hiatus meegaf was het hem nog te doen om de verkenning van de ruimte tussen dans, tekst, stem en video. Wat daarbuiten viel belichtte hij in een soort van fotografisch negatief: in *Not about Everything* (2007) bijvoorbeeld, waar hij in het midden van een cirkel van papieren teksten in een uitgesponnen ritueel om zijn eigen as draait terwijl hij vertelt waar hij het niét over wil hebben. Niet over zichzelf, niet over politiek, niet over wanhoop, niet over virtuositeit, niet over sociale onrust.

De stilte van dat soort negatief vindt hij nog steeds broodnodig. “De wereld waarin we nu leven is erg ingewikkeld en overvol met een grote dichtheid aan informatie. In mijn voorstellingen wil ik, liever dan inhoud toe te voegen, dat we ons leegmaken en een opening in de dans zelf laten ontstaan, waarin de performers en het publiek samen de tijd kunnen nemen om te luisteren en te reflecteren,” zo zegt hij in de aanloop naar *Listen Here : This Cavern*, het tweede deel van zijn *Listen Here*-diptiek.

Tegelijk brengt door de jaren heen die ingesteldheid in zijn werk een transformatie teweeg: het publiek en de buitenwereld komen dichterbij.

“Eerder dan als choreograaf zie ik mezelf steeds meer als iemand die hier-en-nu ervaringen begeleidt: in repetities met de dansers, in mijn podiumperformances en in meer open formats,” zegt Linehan. “Vanuit dat perspectief is me ook het verband duidelijker tussen de verschillende activiteiten die we met Hiatus ondernemen.”

Naast zijn podiumwerk organiseert hij er bijvoorbeeld met Michael Helland *Land Connection Practices* in openlucht waarop iedereen welkom is, of delen de dansers in *Open Mondays* bewegingspraktijken met professionelen en amateurs. In *Tending en Tuning* maken Linehan en Helland er langere workshops van. Of het nu binnen of buiten is, telkens gaat het om luisteren naar de omgeving en naar het eigen lichaam.

Zijn nieuwe diptiek *Listen Here* kan je omschrijven als één groot luisterend oor, geënt op zijn ervaring met de *Deep Listening Practice* van de visionaire componiste Pauline Oliveros (1935-2016). In 2020 volgde Linehan een retraite bij enkele van haar medewerkers die haar gedachtegoed verder zetten: “We luisterden naar onze dromen, naar onze ademhaling. We luisterden met onze ogen, met onze huid. We werkten met Qigong om ons lichaam beter te horen. In dat soort geactiveerde openheid word je als vanzelf gevoeliger voor je omgeving en alle vormen van leven erin.”

Al sinds hij samen met de performers voor *Sspeciess* (2020) aan de slag ging rond eco-filosofie, schuift in zijn werk de relatie tussen kwetsbaar leven en een fragiele planeet als thema naar de voorgrond. In zijn solo *Body of Work* (2019) zet Linehan ook het ecologische geheugen van zijn eigen lichaam in. Hij zoomt er in op wat er na 15 jaar choreograferen in zijn lichaam aan beweging opgeslagen ligt, en gaat nog verder terug, naar zijn kindertijd in Seattle (VS). Nooit eerder ook kwam hij fysiek zo dicht bij het publiek: in het vierkant rond zijn podium legt hij zijn herinneringen letterlijk aan hun voeten neer.

De solo vormde mee de aanzet voor het eerste luik uit de *Listen Here*-diptiek waar de oerbossen, bergen en rivieren uit zijn geboortestreek in het noordwesten van de Verenigde Staten resoneren. Voor deze locatievoorstelling in samenwerking met BOS+ trokken Linehan en de vijf performers elk met een groepje toeschouwers op een stille

wandeling het bos in om er via kleine opdrachten alle zintuigen open te stellen: voor de bomen, de wind, de vogels, omgevingsgeluiden. “In this touch/In this moment/In this body/In this earth” - de tekst op de shirts van de dansers viel te lezen als een manifest. Op een open plek in het bos improviseerden de dansers vervolgens met de input die ze kregen uit de natuur (en ja, ook de toeschouwer is natuur). Michael Helland voegde voor geïnteresseerde toeschouwers nog een workshop toe waarin hij hen hielp afstemmen op de relatie tussen de bomen, hun lijf en elkaar.

In *Listen Here: This Cavern* keert Linehan naar binnen met dezelfde performers: Renaud Dallet, Gorka Gurrutxaga Arruti, Anneleen Keppens, Jean-Baptiste Portier en Louise Tanoto. De diptiek volgt zo het cyclisch ritme van de seizoenen, van licht en duisternis, van aandacht voor de zichtbare wereld naar wat er zich in de donkerte onder de aardbodem afspeelt, waar biljoenen kilometers schimmelnetswerken koolstof opslaan en de wortels voeden die we in het bos niet zagen.

Van de grot in *Listen Here: This Cavern* maken de performers één grote haptische ruimte waar de toeschouwer tot zichzelf mag komen. Tussen schemer en donker horen we golven en stenen, tekst en stemgeluid, voelen we de lucht bewegen, ruiken we een reinigend kruid. Op de soundscape is Pauline Oliveros dicht aanwezig met haar *Deep Listening* improvisatie uit 1988. Bij leven speelde ze die in een reusachtige ondergrondse wateropslagplaats van een voormalig fort in Port Townsend, Washington, een plek waar elke noot tot 45 seconden lang na-echode: die van haar eigen accordeon, van Stuart Dempsters trombone en van vocalist Panaiotis. Met de Deep Listening Band ging ze daarna overal ter wereld in grotten, kathedralen en andere resonerende plekken de specifieke, energetische ruimtelijkheid van klank bespelen. Drie jaar later startte ze met haar eerste Deep Listening Retreats.

Net als Oliveros zet Linehan in *Listen Here: This Cavern* in op transformatie. Samen dompelen we ons onder in een gedeelde plek van rituelen en verhoogd bewustzijn.

“We keren in *This Cavern* letterlijk en figuurlijk naar binnen, we voeren via de teksten die we schreven in het creatieproces de toeschouwer mee naar het levend weefsel aan de binnenkant van ons eigen lichaam, naar de longen, het hart, het spijsverteringsstelsel, voelen het krioelen van microben en bacteriën,” zegt Linehan. Voor hem is de grot van *This Cavern* geen claustrofobische omgeving. Eerder een koesterende baarmoeder waar leven kan groeien, waar mystiek en mythen voeding vinden.

De grot als een plek van bevraging ook over de betekenis van dans en beweging. Waarom kwamen onze verre voorouders er samen om dieren op de wanden te schilderen? Hoe zagen hun rituelen er uit? Hoe bewogen ze, wat was de betekenis ervan? Van die vragen vinden we binnen het vierkant van onze toeschouwerbankjes sporen terug in het bewegingsmateriaal van de performers: we zien hen transformeren van amorfe massa tot geestverschijningen in een spel van cirkels en spiralen tussen hemel en aarde.

Zelf neemt Linehan in *This Cavern* wijd cirkelend om de toeschouwers heen de rol op van ceremoniemeester, voorlezer en sjamaan – een gids naar een verdiepende ervaring.

Lieve Dierckx